

**Αλλάζει κάτι όταν απειλούμεθα ή όταν θέλουμε;
και έχουμε αλήθεια τις δυνατότητες για αλλαγή;**

«Στάσεις και αντιλήψεις του γενικού πληθυσμού για το νέο κοινωνικό, πολιτικό, επικοινωνιακό και συμπεριφορικό πλαίσιο που δημιούργησε το πανδημικό φαινόμενο της covid-19

Στο πλαίσιο των ερευνητικών δραστηριοτήτων του Μεταπτυχιακού Προγράμματος Σπουδών «*Διοίκηση και Διαχείριση Υπηρεσιών Υγείας και Κοινωνικής Φροντίδας*», της Κατεύθυνσης Διοίκησης Μονάδων Υγείας και Πρόνοιας του Τμήματος Διοίκησης Επιχειρήσεων του Πανεπιστημίου Δυτικής Αττικής, διενεργήθηκε διαδικτυακή έρευνα με δομημένο on line ερωτηματολόγιο σε **843 άτομα του γενικού πληθυσμού**. Στόχος της έρευνας ήταν η καταγραφή των απόψεων και των σκέψεων του πληθυσμού για την πανδημία της **COVID-19** αναφορικά:

- με την καθημερινότητά,
- τη σωματική και ψυχική υγεία,
- την ικανοποίηση από τη στάση του κοινωνικού και οικογενειακού περιβάλλοντος,
- την ικανοποίησή από τις ενέργειες των θεσμικών φορέων,
- την ικανοποίηση από τα μέσα μαζικής ενημέρωσης,
- την ικανοποίηση από τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης,
- την ικανοποίηση από τις υπηρεσίες υγείας καθώς και
- τις σκέψεις για το μέλλον

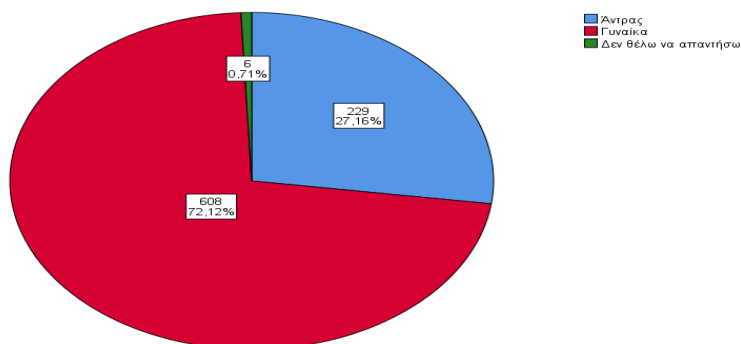
Η έρευνα διεξήχθη υπό την επίβλεψη της **Αν. Καθηγήτριας, Ασπασίας Γούλα** και των μεταπτυχιακών φοιτητών, Γ. Κουφιώτη και Α. Κούνιο, από 17/3/2020 έως 10/4/2020. Σημειώνεται ότι κατά το εν λόγω χρονικό διάστημα στην Ελλάδα η

covid-19 βρίσκονταν στο μέγιστο επίπεδο ανάπτυξης και εφαρμόζονταν παράλληλα όλα τα προληπτικά μέτρα κοινωνικής αποστασιοποίησης συμπεριλαμβανομένου του lockdown.

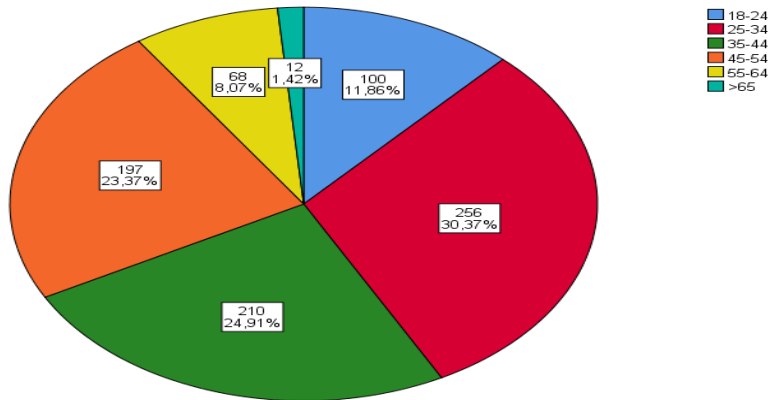
- **Δημογραφικά Χαρακτηριστικά**

Το μεγαλύτερο ποσοστό συμμετεχόντων στην έρευνα είναι γυναίκες (72,12%). Η πλειοψηφία του δείγματος ανήκει στην ηλικιακή κατηγορία 25-34 (30,37%), ακολουθούν τα άτομα 35-44 (24,91%) και στη συνέχεια η ηλικιακή ομάδα 45-55 (23,37%). Δηλαδή άτομα που ανήκουν στις παραγωγικές ηλικίες. Οι συμμετέχοντες στις άλλες ηλικιακές ομάδες καταλαμβάνουν μικρότερα ποσοστά. Το 34,52% του δείγματος είναι έγγαμοι με παιδιά ενώ, το 36,65% είναι άγαμοι. Η πλειονότητα του δείγματος (65,6%) είναι απόφοιτοι πανεπιστημιακής εκπαίδευσης και το 29,66% εξ αυτών είναι κάτοχοι μεταπτυχιακού τίτλου σπουδών. Το 38,43% είναι ιδιωτικοί υπάλληλοι, το 25,03% δημόσιοι υπάλληλοι, το 15,73% άνεργοι και το 14,95% αυτοαπασχολούμενοι. Το μεγαλύτερο ποσοστό του δείγματος (73,19%) διαμένει σε αστικό κέντρο, το 14,47% σε ημιαστικό, το 7,59 σε νησιωτική περιοχή ενώ, το 4,74%, καταγράφεται σε αγροτικές περιοχές. (Γραφήματα 1-6).

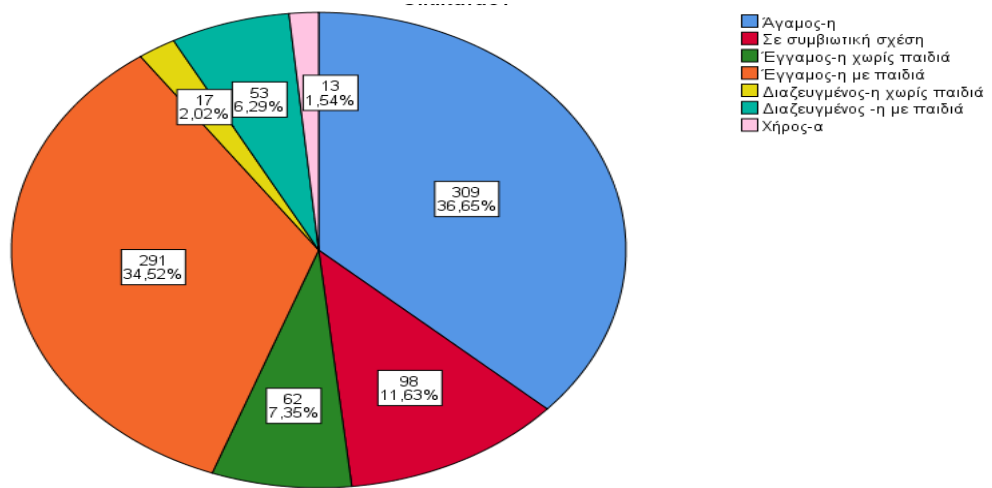
Γράφημα 1. Φύλο

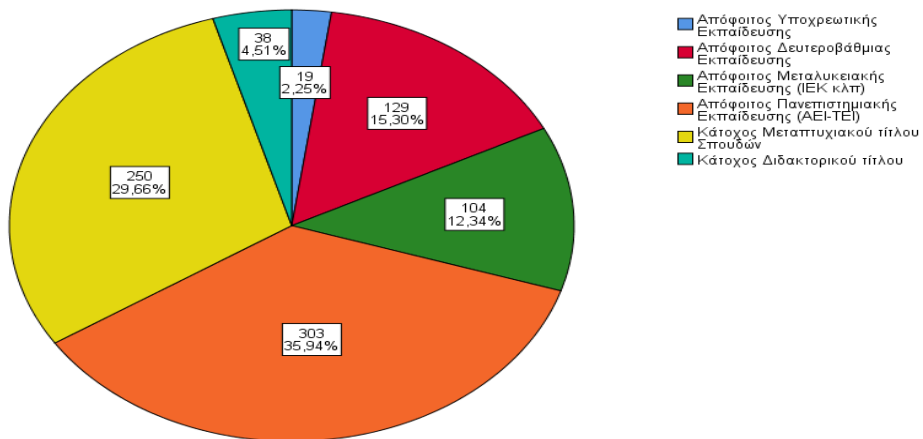
Γράφημα 2. Ηλικία

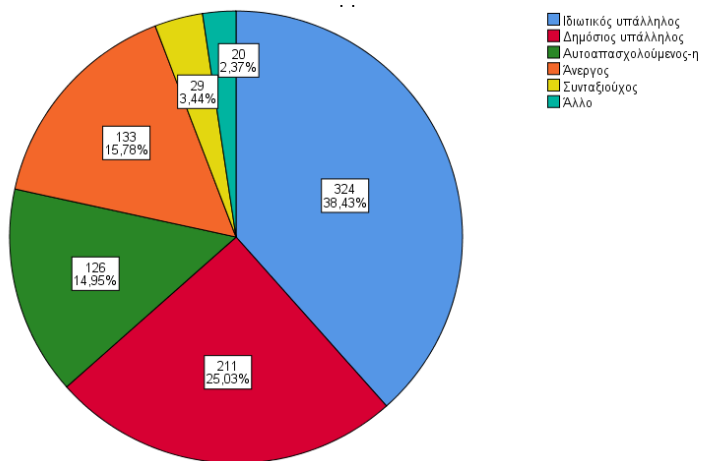
Γράφημα 3. Οικογενειακή κατάσταση

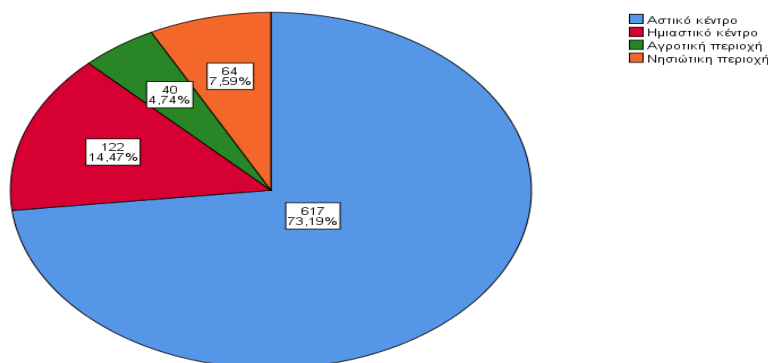
Γράφημα 4. Εκπαιδευτικό επίπεδο

Γράφημα 5. Κοινωνικό-επαγγελματική κατηγορία

Γράφημα 6. Περιοχή μόνιμης κατοικίας

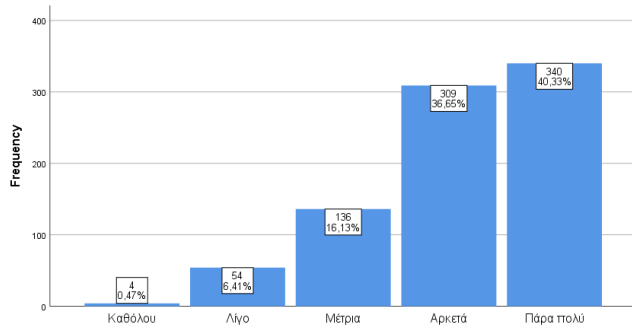

- **ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΟΤΗΤΑ-ΣΩΜΑΤΙΚΗ ΚΑΙ ΨΥΧΙΚΗ ΥΓΕΙΑ**

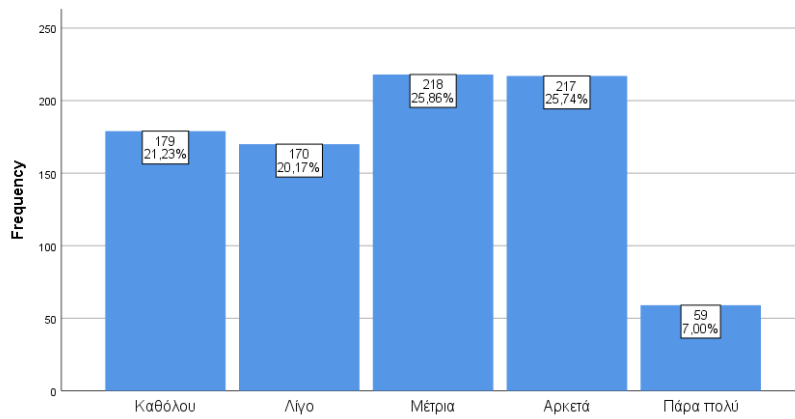
Αναφορικά με το βαθμό που έχει επηρεάσει η πανδημία του κορωνοϊού SARS-COV-2 την **καθημερινότητα των πολιτών**, το δείγμα της έρευνας διαπιστώνει, σε ποσοστό 40,33%, ότι το έχει επηρεάσει πάρα πολύ, το 36,65% αρκετά ενώ, το 16,13% μέτρια. (Γράφημα 7).

Η πλειοψηφία αυτού (51,6%) θεωρεί ότι η **σωματική του υγεία** έχει επηρεαστεί από την πανδημία από μέτρια έως αρκετά, για το 41,4% η επίδραση κυμαίνεται από καθόλου έως λίγο ενώ, μόλις το 7% θεωρεί ότι έχει επηρεαστεί πάρα πολύ. Τα ποσοστά αναφορικά με την επίδραση στην **ψυχική υγεία** των ατόμων είναι αυξημένα. Το 54,45% των συμμετεχόντων, θεωρεί ότι έχει επηρεαστεί από μέτρια έως αρκετά, το 30,84% από καθόλου έως λίγο ενώ, το αντίστοιχο ποσοστό των ατόμων που δηλώνει ότι η πανδημία του κορωνοϊού έχει επηρεάσει πάρα πολύ στην ψυχική του υγεία, ανήλθε στο 14,71%. (Γραφήματα 8-9)

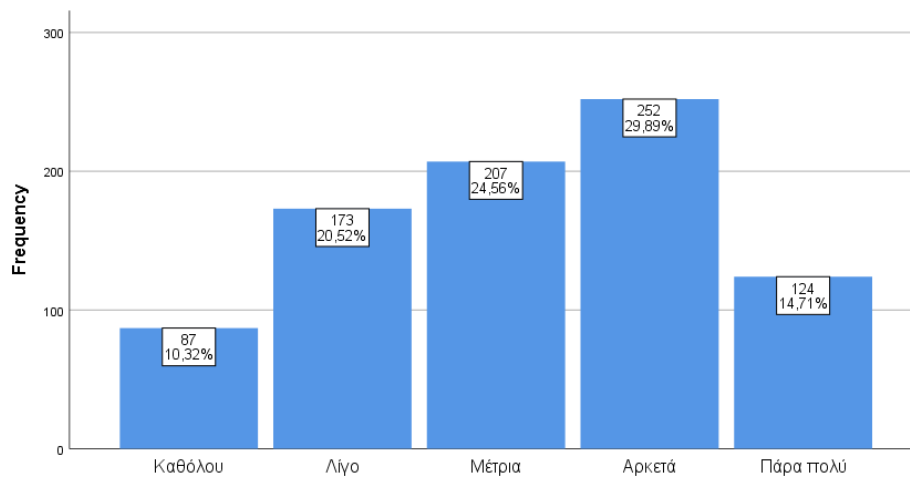
Γράφημα 7. Σε ποιο βαθμό η πανδημία του κορωνοϊού θεωρείτε ότι έχει επηρεάσει την καθημερινότητά σας

Γράφημα 8. Σε ποιο βαθμό η πανδημία του κορωνοϊού θεωρείτε ότι έχει επηρεάσει τη σωματική υγεία σας;

Γράφημα 9. Σε ποιο βαθμό η πανδημία του κορωνοϊού θεωρείτε ότι έχει επηρεάσει την ψυχική σας υγεία;

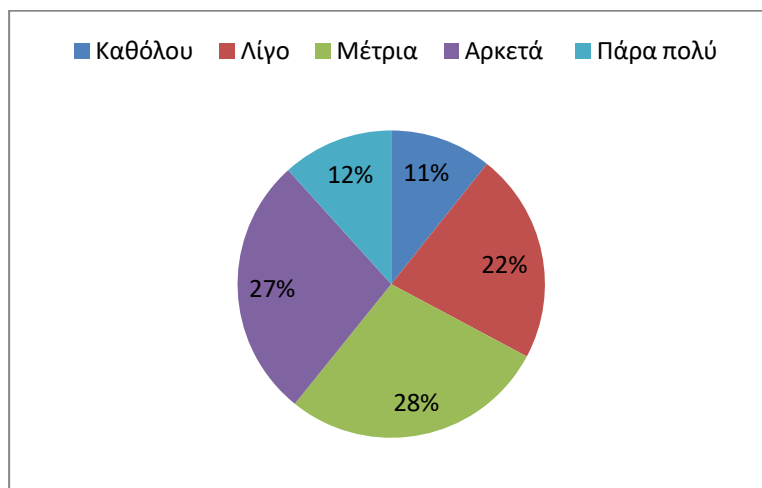

• **ΑΓΧΟΓΟΝΕΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ-ΦΟΒΙΕΣ**

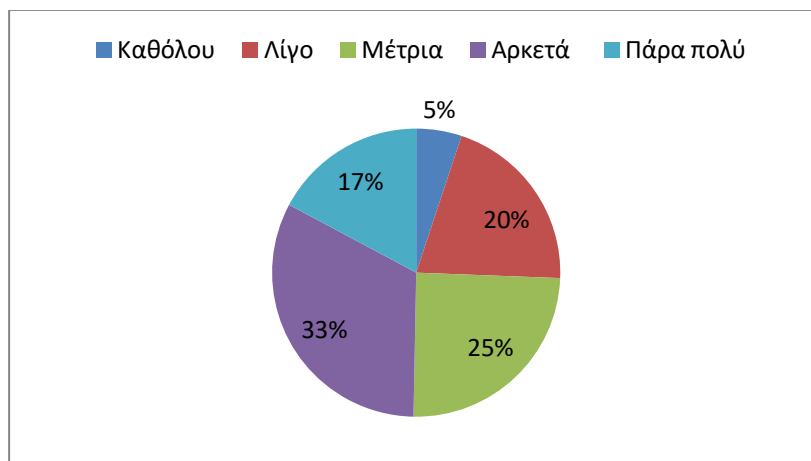
Το 55,5% του δείγματος αισθάνεται, από μέτρια έως αρκετά, φόβο απέναντι στην πανδημία ενώ, το 32,8% δεν φοβάται καθόλου ή φοβάται λίγο. Μόλις το 11,7%

φοβάται πάρα πολύ. Σχεδόν παρόμοια είναι και τα αποτελέσματα αναφορικά με το αίσθημα του άγχους που αισθάνονται απέναντι στην πανδημία. Το 57,2% νιώθει μέτρια έως αρκετά άγχος για την γενικότερη κατάσταση που έχει δημιουργήσει η πανδημία του κορονοϊού, το 25,6% δεν έχει καθόλου ή έχει λίγο άγχος ενώ, το 17,2% βιώνει πάρα πολύ έντονα το αίσθημα του άγχους. (Γραφήματα 10-11). Διαπιστώνεται έτσι με ενάργεια ότι κατά την περίοδο εξέλιξης του πανδημικού φαινομένου το 75% του πληθυσμού αισθάνεται ότι αναπτύχθηκαν αγχογόνες καταστάσεις και φοβίες.

Γράφημα 10. Σε ποιο βαθμό αισθάνεστε φόβο απέναντι στην πανδημία του κορονοϊού;

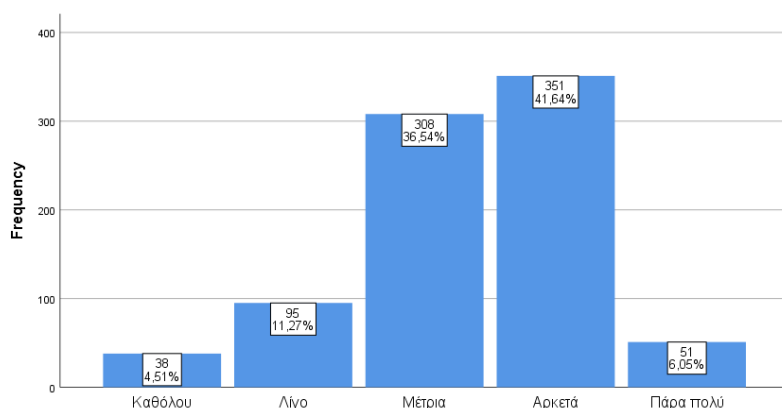
Γράφημα 11. Σε ποιο βαθμό αισθάνεστε άγχος απέναντι στην πανδημία του κορονοϊού;

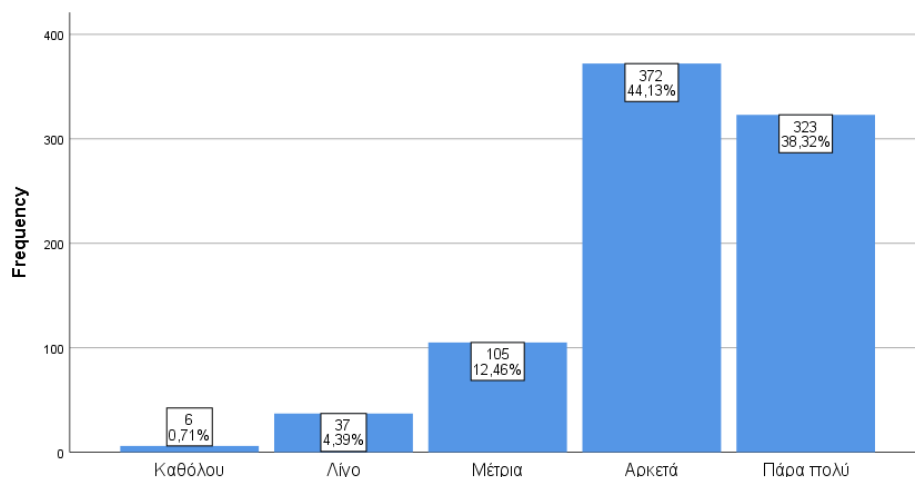
- **ΙΚΑΝΟΠΟΙΗΣΗ ΑΠΟ ΤΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΚΑΙ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ**

Σύμφωνα με τα ευρήματα της έρευνας, σχεδόν η πλειονότητα του δείγματος (47,69%) είναι από αρκετά έως πάρα πολύ ικανοποιημένη από τις ενέργειες και τη στάση που έχει ο κοινωνικός τους περίγυρος κατά τη διάρκεια της πανδημίας. Ιδιαίτερα όταν το δείγμα αυτό του πληθυσμού αναφέρεται στη στάση του οικογενειακού και φιλικού περιβάλλοντος του κατά τη διάρκεια της πανδημίας, το ποσοστό ανέρχεται σε πολύ υψηλά επίπεδα (82,45%). (Γραφήματα 12-13).

Γράφημα 12. Σε ποιο βαθμό είστε ικανοποιημένος/η με τις ενέργειες και τη στάση του κοινωνικού περιγύρου κατά τη διάρκεια της πανδημίας COVID - 19;

Γράφημα 13. Σε ποιο βαθμό είστε ικανοποιημένος/η με τις ενέργειες και τη στάση του οικογενειακού και φιλικού σας περιβάλλοντος κατά τη διάρκεια της πανδημίας COVID - 19;

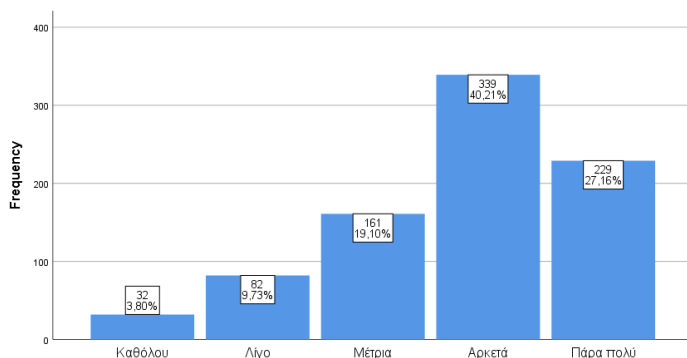

- **ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ ΚΑΙ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ ΑΠΟ ΕΙΔΙΚΟΥΣ**

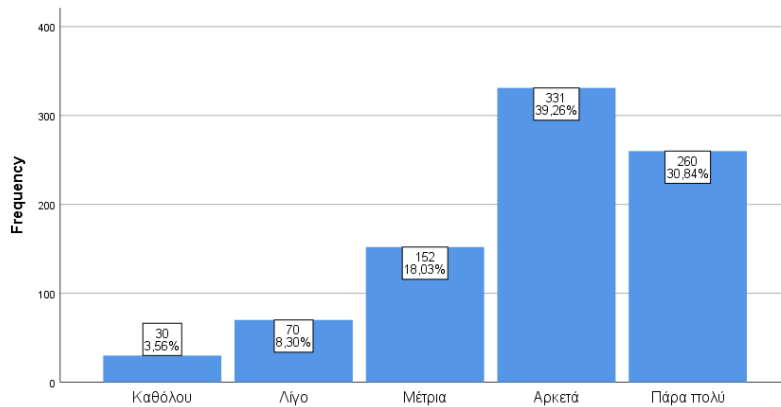
Ως προς τις ενέργειες και τη στάση των θεσμικών φορέων της Κεντρικής Διοίκησης κατά τη διάρκεια της πανδημίας, οι ερωτώμενοι, στην πλειοψηφία τους είναι, από αρκετά έως πάρα πολύ ικανοποιημένοι (67,37%). Αναφορικά με τη στρατηγική που ακολούθησε η κυβέρνηση και τα μέτρα που ελήφθησαν για την αντιμετώπιση της πανδημίας, το ποσοστό 70,1% που δήλωσε από αρκετά έως πάρα πολύ ικανοποιημένο θεωρείται ιδιαίτερα υψηλό.

Η ικανοποίηση από την παρεχόμενη ενημέρωση από τους ειδικούς σχετικά με τη μόλυνση από τον ιό, ήταν και αυτή σημαντική γιατί το 65,13% δήλωσε ότι είναι από αρκετά έως πάρα πολύ ικανοποιημένο. (Γραφήματα 14-16).

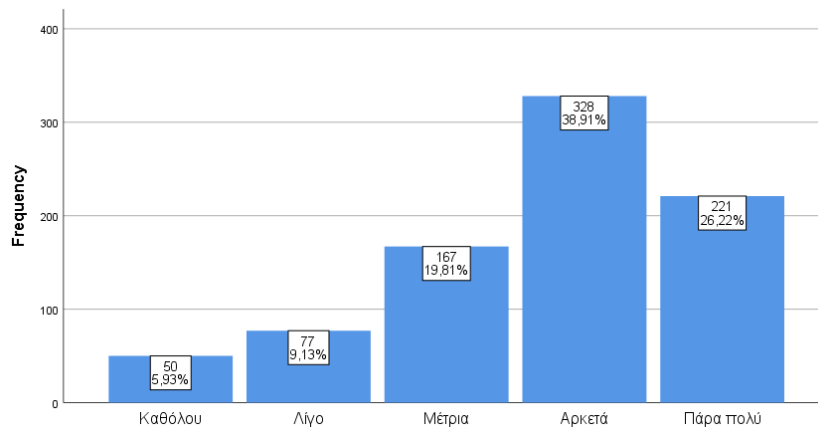
Γράφημα 14. Σε ποιο βαθμό είστε ικανοποιημένος/η με τις ενέργειες και τη στάση των θεσμικών φορέων κατά τη διάρκεια της πανδημίας COVID - 19;

Γράφημα 15. Σε ποιο βαθμό είστε ικανοποιημένος/η από τη στρατηγική της κυβέρνησης και τα μέτρα που ελήφθησαν για την αντιμετώπιση της πανδημίας του COVID-19;

Γράφημα 16. Σε ποιο βαθμό είστε ικανοποιημένος από την παρεχόμενη ενημέρωση από τους ειδικούς σχετικά με τη μόλυνση από τον ιό;

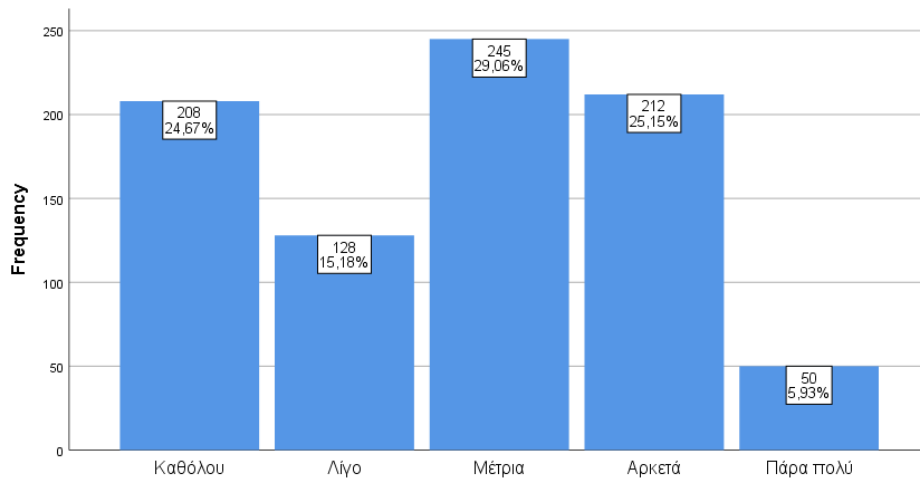

• ΙΚΑΝΟΠΟΙΗΣΗ ΑΠΟ ΤΑ ΜΕΣΑ ΜΑΖΙΚΗΣ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ

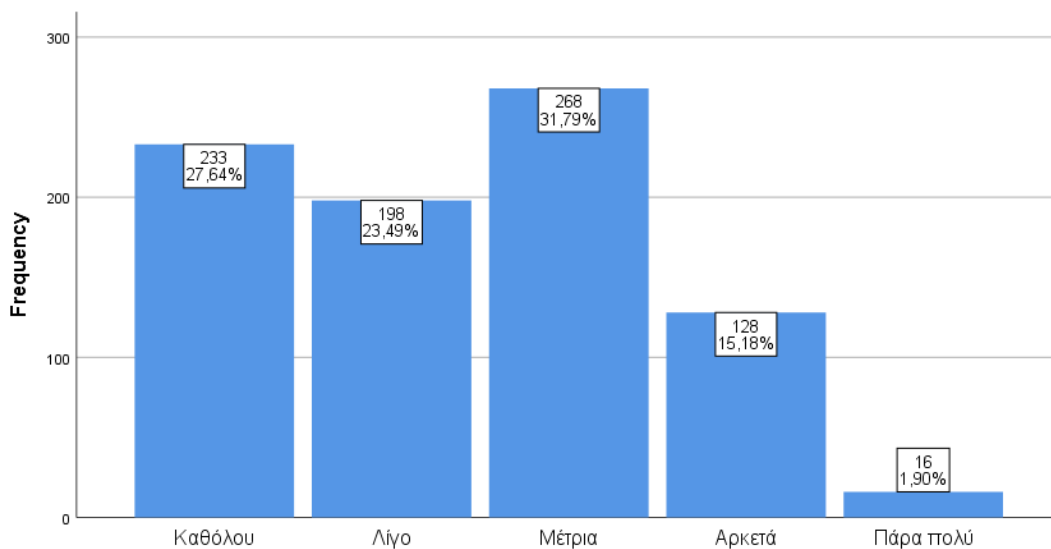
Παρότι η πλειοψηφία (54,21%) δηλώνει μέτρια ή αρκετά ικανοποιημένη από τα ΜΜΕ, εντούτοις διαπιστώνεται ότι το ποσοστό των πάρα πολύ ικανοποιημένων ατόμων ανέρχεται μόλις στο 5,93% και το 39,85% δηλώνει καθόλου ή λίγο ικανοποιημένο.

Αξίζει να σημειωθεί περί των αντιλήψεων των πολιτών αναφορικά με την αντικειμενικότητα της πληροφόρησης από τα ΜΜΕ όπου η πλειονότητα των ερωτώμενων (51,13%) τη θεωρεί από καθόλου έως λίγο αντικειμενική. (Γραφήματα 17-18).

Γράφημα 17. Σε ποιο βαθμό θεωρείτε ότι είστε ικανοποιημένος από την ενημέρωση που παρέχεται από τα μέσα μαζικής ενημέρωσης;

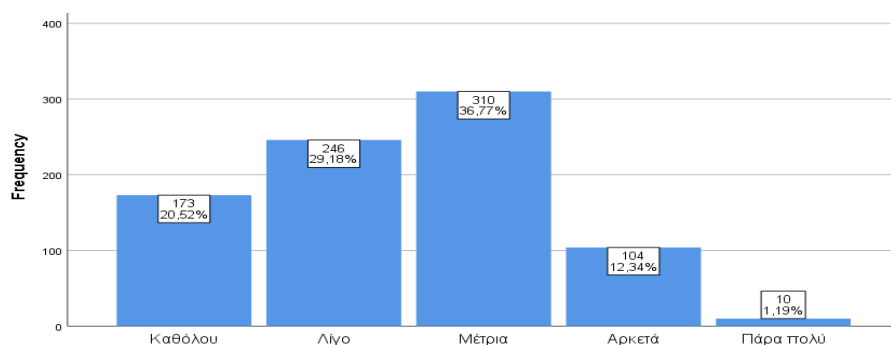
Γράφημα 18. Σε ποιο βαθμό θεωρείτε αντικειμενική την πληροφόρηση από τα μέσα μαζικής ενημέρωσης;

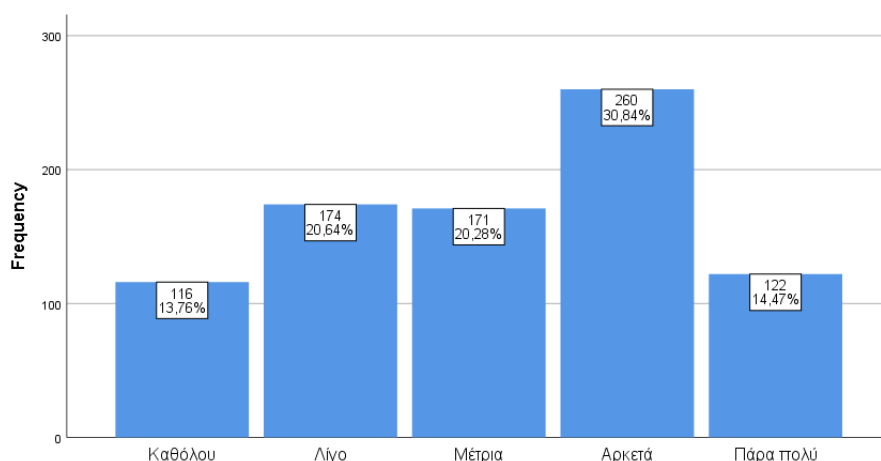
- **ΙΚΑΝΟΠΟΙΗΣΗ ΑΠΟ ΤΑ ΜΕΣΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΔΙΚΤΥΩΣΗΣ**

Τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης αποτελούν μια κύρια πηγή πληροφόρησης για τις εξελίξεις της πανδημίας, ιδιαίτερα για τις νεότερες ηλικιακές ομάδες του δείγματος. Παραταύτα, το 49,7% του δείγματος θεωρεί ότι η πληροφόρηση που προέρχεται από αυτή την πηγή είναι λίγο ή καθόλου αντικειμενική. Αξιοσημείωτο δε είναι, το ποσοστό των ερωτώμενων που επηρεάζεται η ψυχολογία του από την πληροφόρηση που του παρέχουν τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης αφού το 45,31% δηλώνει ότι επηρεάζεται αρκετά έως πάρα πολύ. Παρουσιάζουν έτσι χαμηλότερο βαθμό αποδοχής ως προς την αντικειμενικότητά τους από τα ΜΜΕ (Γραφήματα 19-20).

Γράφημα 19. Σε ποιο βαθμό θεωρείτε αντικειμενική την πληροφόρηση από τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης;

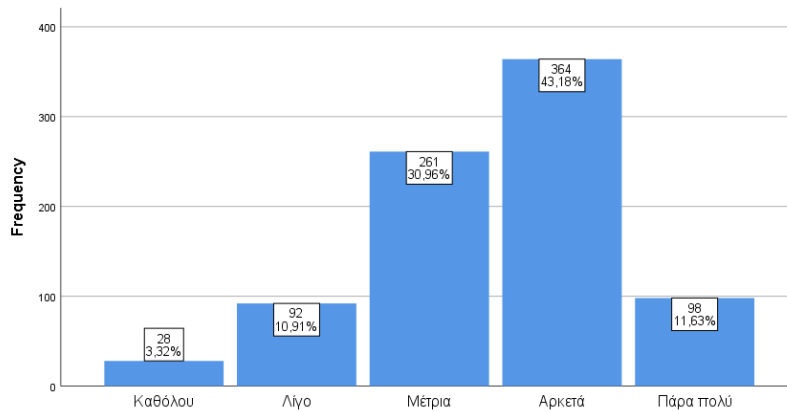
Γράφημα 20. Σε ποιο βαθμό θεωρείτε ότι η ψυχολογία σας επηρεάζεται από τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης;

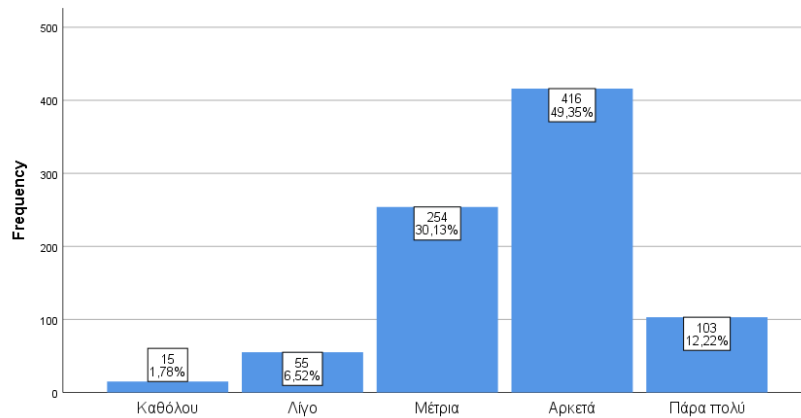
• ΙΚΑΝΟΠΟΙΗΣΗ ΑΠΟ ΤΙΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΥΓΕΙΑΣ

Ο βαθμός των ερωτώμενων σχετικά με την αξιοπιστία, αποτελεσματικότητα και εγκυρότητα των υπηρεσιών υγείας στην αντιμετώπιση της πανδημίας είναι αρκετά υψηλός. Σε ποσοστό 54,81%, 61,58% και 54,69% τις θεωρούν αξιόπιστες, αποτελεσματικές και έγκυρες αντίστοιχα. Αυτή η τάση δείχνει μια μεταστροφή της κοινής γνώμης για το δημόσιο σύστημα υγείας. Είναι ίσως η πρώτη φορά τα τελευταία 20 χρόνια που οι πολίτες (σε μεγάλο ποσοστό) εμπιστεύονται το δημόσιο σύστημα υγείας. (Γραφήματα 21-23).

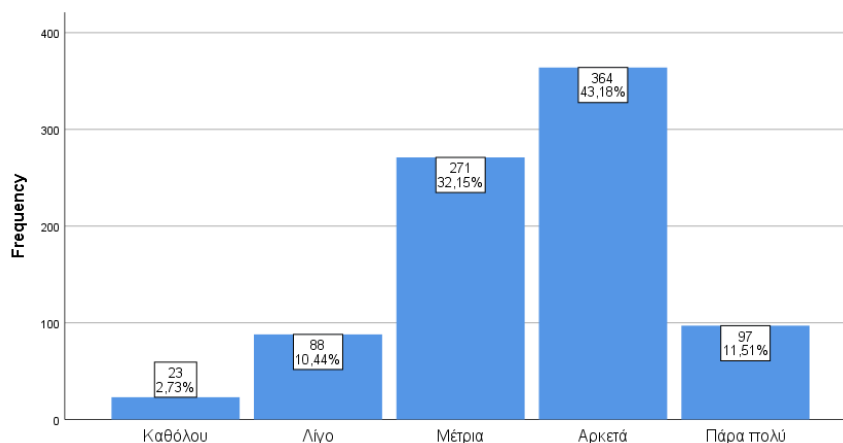
Γράφημα 21. Σε ποιο βαθμό θεωρείτε ότι οι υπηρεσίες υγείας είναι αξιόπιστες στην αντιμετώπιση της πανδημίας;

Γράφημα 22. Σε ποιο βαθμό θεωρείτε ότι οι υπηρεσίες υγείας αποτελεσματικές στην αντιμετώπιση της πανδημίας;

Γράφημα 23. Σε ποιο βαθμό θεωρείτε ότι οι υπηρεσίες υγείας είναι έγκυρες στην αντιμετώπιση της πανδημίας;

- **ΣΚΕΨΕΙΣ ΚΑΙ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΣΜΟΙ ΓΙΑ ΤΟ ΜΕΛΛΟΝ**

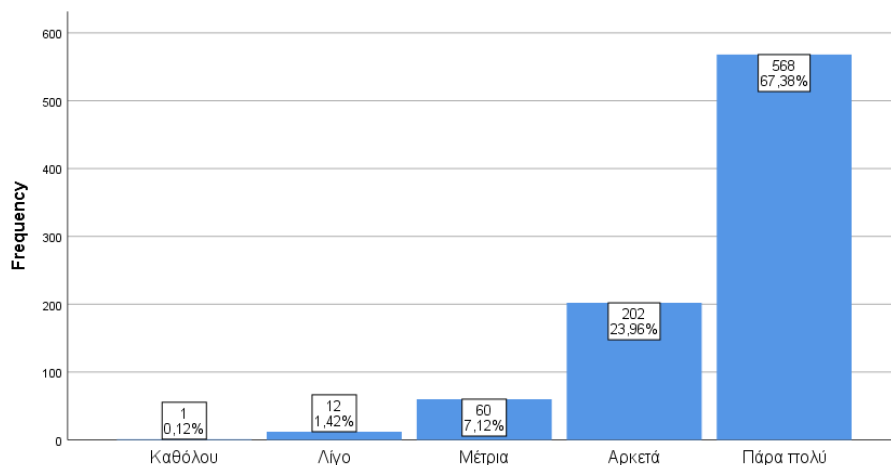
Σύμφωνα με τα ευρήματα της έρευνας, το μεγαλύτερο μέρος του δείγματος (67,38%) θεωρεί ότι η πανδημική κρίση θα οδηγήσει και σε οικονομική κρίση ενώ, ένα ποσοστό (69,87%) θεωρεί ότι είναι αρκετά έως πάρα πολύ πιθανό η πανδημική κρίση να επιφέρει και κρίση αξιών σε κοινωνικό επίπεδο. (Γραφήματα 25-26)

Αναφορικά με την αύξηση του ποσοστού ανεργίας ως αποτέλεσμα της πανδημικής κρίσης, ποσοστό 58,96% πιστεύει μέτρια ή αρκετά ότι είναι πιθανόν να συμβεί. (Γράφημα 27)

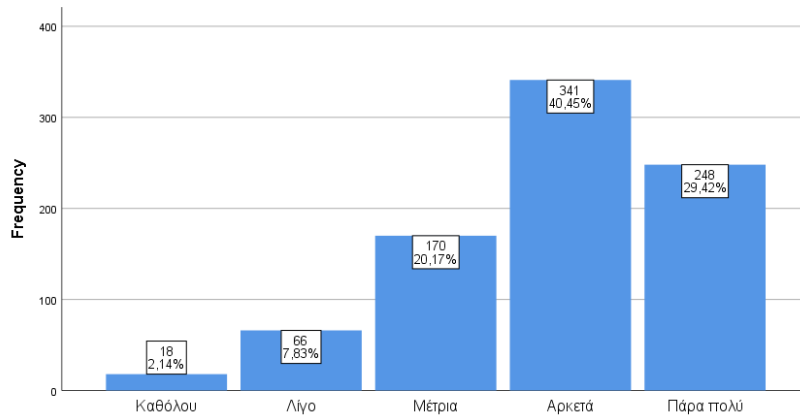
Τέλος, ένα ποσοστό 59% θεωρεί (μέτρια έως αρκετά) ότι μια επιδοματική πολιτική της εκάστοτε κυβέρνησης μπορεί να συντελέσει στη μείωση του φόβου και της ανασφάλειας λόγω της πανδημικής κρίσης. (Γράφημα 28)

Καθίσταται σαφές, η αλληλοσυσχέτιση μεταξύ οικονομικής κρίσης και κρίσης κοινωνικών αξιών και η διαφοροποίηση του βαθμού των οικονομικών συνεπειών για τους πολίτες ανάλογα με τις άμεσες παρεμβάσεις Κοινωνικής Προστασίας της Κεντρικής Διοίκησης.

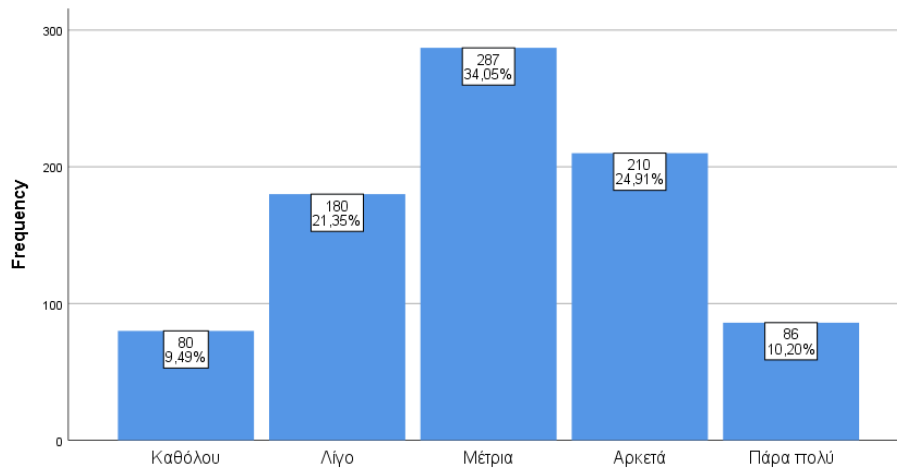
Γράφημα 25. Σε ποιο βαθμό πιστεύετε ότι η πανδημική κρίση θα οδηγήσει και σε οικονομική κρίση;

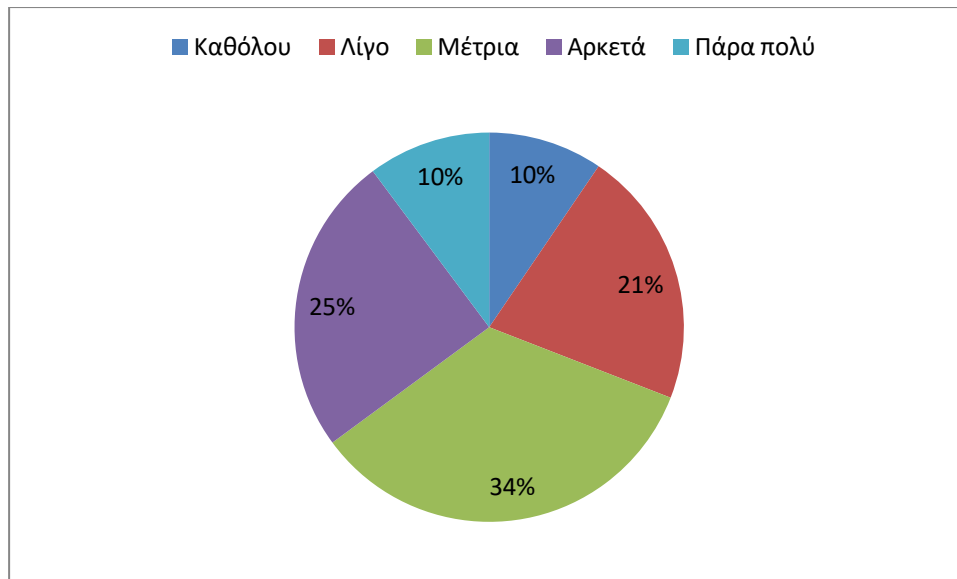
Γράφημα 26. Σε ποιο βαθμό θεωρείτε ότι η πανδημική κρίση θα οδηγήσει σε κρίση αξιών σε κοινωνικό επίπεδο;

Γράφημα 27. Σε ποιο βαθμό θεωρείτε ότι η πανδημική κρίση θα οδηγήσει σε αύξηση του ποσοστού ανεργίας;

Γράφημα 28: Σε ποιο βαθμό θεωρείτε ότι η επιδοματική πολιτική της εκάστοτε κυβέρνησης μπορεί να οδηγήσει σε μείωση του φόβου και της ανασφάλειας λόγω της πανδημικής κρίσης;

Συμπερασματικά, θα μπορούσε να αναφερθεί ότι, διαπιστώθηκε ισχυρή θετική μετατόπιση των στάσεων και αντιλήψεων του Ελληνικού πληθυσμού σε όλα τα πεδία της κοινωνικό-πολιτικής ζωής και της ατομικής συμπεριφοράς ενώ διακρίνεται σημαντική επιφυλακτικότητα ως προς τη λειτουργία της τηλεοπτικής και διαδικτυακής επικοινωνίας. Αναδείχτηκε ότι η εν λόγω αναστοχαστική κοινωνική προβληματική μπορεί να οδηγήσει σε αντιληπτικές ανατροπές υπό την προϋπόθεση, της ξαφνικής και ιδιαίτερα έντονης εμφάνισης υγειονομικών φαινομένων που διαταράσσουν, απειλούν και ανατρέπουν την καθημερινότητα – συνήθειες δραστηριότητες, την επαγγελματική ρουτίνα και επιδιώξεις, το οικονομικό επίπεδο, τις κοινωνικοπολιτισμικές συμπεριφορές και την εδραίωση της υπεράνθρωπης «συνειδητότητας της μη φθαρτότητας». Εκ παραλλήλου διεφάνη ότι, όσο το μέγεθος της απειλής μεγιστοποιεί το βαθμό ανατροπής της κοινωνικής τάξης, τόσο οι πολιτικές παρεμβάσεις διαμορφώνονται σε περισσότερο ορθολογικές και αποτελεσματικές βάσεις και είναι ορατές. Οι συμπερασματικές αυτές παρατηρήσεις οδηγούν καταληκτικά από την μία πλευρά, στις ενυπάρχουσες ατομικές, κοινωνικές και πολιτικές δυνατότητες μίας ταχέως ευκαταίας προσαρμοστικότητας και από την άλλη πλευρά, στην επίτευξη της αναγκαίας αυτής προσαρμοστικότητας μόνο υπό την απειλή και το φόβο μείζονων κοινωνικό-υγειονομικών φαινομένων. Το ερευνητικό αυτό εγχείρημα αναδεικνύει με ενάργεια, τη δυσκολία απελευθέρωσης των ατομικών και κοινωνικών δυνατοτήτων ως την ουσιαστική τροχοπέδη μείζονων

μεταρρυθμιστικών πολιτικών και εδραιώνει την αναγκαιότητα υπέρβασης της κατεστημένης οργανωσιακής κουλτούρας στην Ελληνική κοινωνία.